וכיצד מפנהו אם היה האוצר גדול מפנה ממנו (ה) חמש קופות (שבכל קופה ג' סאים) (הגהות מרדכי ור"ן פרק מפנין) לא היה בו אלא חמש קופות מפנה מהם ארבע קופות אבל כולו לא יפנה *(ו) שמא יבא להשוות גומות. הגה *(ז) וכל שבות שהתירו משום צורך מצוה מותר גם כן (ח) לצורך אורחים ולא מקרי אורחים אלא שנתארחו אצלו בביתו או שזימן אורחים שנתארחו אצל אחרים (תרומת הדשן סי' ע"ב) (ט) אבל (ב) כשזימן חבירו לסעוד אצלו לא מקרי אורחים ואינו סעודת מצוה רק סעודת רשות (ב"י): ב גכשמפנה אלו ד' או ה' קופות לא יחלקם בקופות קטנות להוליכם בהרבה פעמים כדי להקל המשאוי מפני שמרבה בהילוך ואוושא מלתא טפי: ג דאלו ד' או ה' קופות שמפנה היינו לאורח אחד ואם באו לו הרבה מפנה כשיעור הזה לכל אורח ואורח הובלבד שלא יפנה אחד לכלם דאיכא טרחא יתירה אלא כל אחד יפנה לעצמו ואו אחר יפנה בעדו. הגה הביות של יין (ג) (י) שהוכחו על עגלה אסור להורידן בשבת אם לא (ד) (יא) לכבוד אורחים או לצורך מצוה דהוי כמפנה האוצר:

באר הגולה

ג שם קכ"ז בעיא ולא איפשטא ופסקו הפוסקים לחומרא ד שם בעיא דאיפשטא ה שם בעיא ולא איפשטא ו בית יוסף א שבת קע"ז משנה

שלד דיני דליקה בשבת. ובו כ"ז סעיפים:

א אנפלה דליקה בשבת אם הוא בלילה קודם סעודה (א) יכול להציל * כדי מזון שלש סעודות הראוי לאדם * והראוי לבהמה לבהמה * (ב) ובשחרית מזון שתי סעודות ובמנחה מזון

באר היטב

מפנה אפי' מגג לגג ובחלונות ובסולמות ב"י: (ב) כשזימן. וכתב ט"ז פשוט שאין בכלל זה המזמן חבירו לבוא אצלו לכבוד אורח הבא אצלו שגם חבירו בכלל אורח לענין זה ע"ש והמ"א כתב דכשסועד עם אורחים הוי סעודת הרשות רק שבעה"ב המזמינם עושה מצוה ע"ש: (ג) שהוכחו. אפילו מבע"י ואם צריך לשתות ממנו בשבת נמי אסור לפנותו אלא ימשוך שם ממנו ואם א"א בענין אחר שרי לפרקו מ"א ועיין סי' שכ"ה ס"ג: (ד) לכבוד אורחים. ואם הוא יותר מט"ו סאין אסור כמ"ש ס"א ד"מ. ט"ו סאין הוא אמה על אמה ברום אמה וג' אצבעות לפי חשבון המקוה:

משנה ברורה

בו טורח יותר כגון להגביהם ולשלשלם בחלונות שבכותל או להורידם בסולמות או לטלטלם מגג לגג: (ה) חמש קופות. ולא יותר משום טרחא וכנ"ל בסק"א: (ו) שמא יבוא וכו'. היינו שמא יראה גומות בקרקעות האוצר ויבוא להשוותם ואפילו אין שם אלא ג' או ד' קופות אסור [א"ר]: (ז) וכל שבות וכו'. עיין סימן ש"ז ס"ה: (ח) לצורך אורחים. שבעה"ב המזמנם עושה מצוה וכמו שאחז"ל דגדולה הכנסת אורחים יותר מהקבלת פני השכינה: (ט) אבל כשזימן וכו'. ומ"מ (ח) אם מזמין חבירו שיבוא לכבוד האורח אז גם הוא נחשב כאורח לענין דשרי לפנות בשבילו ואם הסעודה בעצמה היא סעודת מצוה ודאי פשיטא דשרי לפנות לפי חשבון כולם: (י) שהוכחו. אפילו בע"ש [דאל"כ בלא"ה אסורין משום שמא בא מחוץ לתחום וכדלעיל בסימן שכ"ה] ודעתו מבע"י בפירוש לשתות מהם אפ"ה אסור להורידן משום עובדא דחול או טרחא יתירא אלא ימשוך שם ממנו כשהוא עומד על העגלה ואם אי אפשר בענין אחר והוא צריך לשתות ממנו שרי לפורקן דמפני כבוד השבת הוא בכלל דבר מצוה [אחרונים]: (יא) לכבוד אורחים. ואפ"ה אם הוא יותר מט"ו סאין אסור כמ"ש בס"א לענין אוצר. ט"ו סאין הוא אם החבית אמה על אמה ברום אמה וג' אצבעות [מ"א] ואם הוא מקום פסידא אם מותר בזה אמירה לא"י עיין בסי' ש"ז ס"ה ובסימן של"ד ואם הא"י מעצמו פורקן בשבת א"צ למחות בידו [פמ"ג]:

(א) יכול להציל וכו'. עיין לקמן בסי"א דלהציל מבית לחצר שלו י"א דיכול להוציא כל מה שירצה: (ב) ובשחרית מזון וכו'.

ביאור הלכה

צריכין לפרש כן כדי שלא יסתור תוספתא מפורשת והביאה הא"ר בסי' של"ב דבהמה שאכלה כרשינין מריצין אותה בחצר כדי שלא תמות הרי מפורש דבדאיכא סכנה לבהמה מותר להריצה ולא גזרינן שמא יבוא לשחוק סממנים אף דשם בודאי בהול כדאיתא בכמה סוגיות בש"ס דאדם בהול על ממונו. והנה דברי התוספתא שהבאתי לכאורה סותר סוגית הש"ס דילן דמסוגיא דילן משמע דאף בדליכא רק צערא בעלמא לבהמה מותר לעשות לה שאר רפואות דמיירי דומיא דאדם כנ"ל ועוד מדקאמר ולבהמה מי גזרינן משמע מלשון זה דלא גזרינן בבהמה כלל האי גזירה דשחיקת סממנים וי"ל דסוגיא דילן מיירי בדליכא רק צערא בעלמא לבהמה ומשו"ה פליגי בה ר' יהושע ורבנן וכמו שכתבנו לדעת הרי"ף אבל בדאיכא ספק שמא תמות אף רבנן מודו דשרי לעשות שאר רפואות ולא גזרינן ביה גזירה דשחיקת סממנים משום דאדם בהול על ממונו ואם לא נשרי ליה שאר רפואות יבוא לשחוק סממנים וכמו שכתבנו מתחלה לדעת המרדכי ודברי התוספתא דקאמר דמריצין אותה בחצר כדי שלא תמות אתיא כדעת רבנן דלא שריא לעשות שום רפואה לבהמה אלא בדאיכא ספק שמא תמות הבהמה [והנה כעין זה כתב ג"כ הפמ"ג לתרץ דברי הט"ז אך הוא לא הזכיר שבזה מתורץ התוספתא] ובאמת מסוגיא זו ראיה גדולה לדעת המרדכי וכנ"ל. אמנם נראה דדין המרדכי אמת מטעם אחר וגם כל הראשונים הנ"ל יודו ליה בדינו דאף דס"ל דבשבת לא אמרינן דאי לא שרית ליה אתי לעבור בזדון וכנ"ל מ"מ בזה יודו דמותר לומר לא"י להקיז דם לבהמה בשבת משום צער בע"ח דהוא דאורייתא ודאי אמירה לא"י דהוא דרבנן וכמו שכתבו הפוסקים דמטעם זה מותר לומר לא"י לחלוב הבהמה בשבת וכדלעיל בסימן ש"ה סעיף כ'. כל עיקר הדברים האלו העתקתי מכתיבת יד בני המנוח הגדול בתורה ובמדות טובות כמוהר"ר אברהם זללה"ה שנפטר בעו"ה בן כ"ג שנה כ' כסליו תרנ"ב לפ"ק]:

* שמא יבוא וכו'. עיין בש"ג דמלדד דבמרוצף לא חיישינן לזה ולפענ"ד דזה תלוי בפלוגתא לקמן בסימן של"ז ס"ב ובהג"ה שם: * וכל שבות שהתירו וכו'. כתב הפמ"ג במ"ז הוי יודע דלא כל שבות התירו לצורך מצוה דהא שבות דשבות דוקא י"א התירו למצוה הא שבות לחוד ודאי לא אלא דוקא כי האי גוונא עובדין דחול וכדומה ועמ"א ש"ז אות ז':

* כדי מזון ג' סעודות. עיין בפמ"ג סק"י דמסתפק דאפשר דיכול הבעה"ב להציל מזון ג"ס עבור כל אחד ואחד מבני ביתו וכן משמע לפענ"ד מתוס' אבל לא משבת ליוה"כ שכתבו שם דאפילו כדי להאכיל התינוקות ביוה"כ נמי אסיר להציל ומשמע דעל שבת גופא מותר וכן בדין דלא גרע ממה שמותר להציל כדי להאכיל לבהמה: * והראוי לבהמה לבהמה. משום דאסור לאכול קודם שיתן מאכל לבהמתו ולכך מציל גם לבהמה מזון ג' סעודות [תו"ש]: * ובשחרית מזון ב"ס. ופשוט דהרי להציל לחם משנה לכל סעודה [תו"ש] עוד כתב שם דמשקים יכול להציל לצורך כל היום דכל היום ראוי לשתיה

שער הציון

(ח) ט"ז ותו"ש ואפשר דגם המ"א מודה לזה ולא איירי אלא באחר שסועד אצלו לכבוד אורחים: